7/6210

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Araştırma, Planlama ve Koordinasyon Kurulu Başkanlığı

SAYI : B.13.APK.0.12.00.00/320-1165 2002
KONU: Yazılı Soru Önergesi

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İLGİ : 14.03.2002 tarih ve 13790 sayılı yazıları.

İlgi yazıları ekinde alınan Kayseri Milletvekili Salih KAPUSUZ'a ait 7/6210-13803 Esas No'lu yazılı soru önergesi Sosyal Sigortalar Kurumu Başkanlığınca incelenmiştir.

SSK'nun gelir ve aylık bağlama işlemleri Sigorta İl/Sigorta Müdürlükleri ile merkezde yürütülmekte olup, sigortalı ve hak sahiplerinin noksan veya yanlış beyanda bulunmaları ve Kurumca tam otomasyona geçilememesi nedeniyle, bazı kimselere hatalı olarak gelir ve aylık bağlanabilmektedir.

Ancak, "sahte sigortalı hizmet bildirimi, belgelerde (bordrolarda, işe giriş bildirgelerinde v.b.) tahrifat yapılarak sahte hizmet kazandırılması, vergi indiriminden yararlanmak üzere alınan sahte sakatlık raporlarının erken emekli (yaş şartı aranmaksızın) olmak amacıyla kullanılması, sahte maluliyet raporları düzenlenmesi, birden fazla dosyadan gelir/aylık bağlandığı halde bu hususun bildirilmemesi, hak sahibi olmayı engelleyen durumların gizlenmesi yada gerçeğe aykırı bildirimde bulunulması suretiyle sahte aylık bağlatılması veya aylık almaya devam edilmesi" gibi yöntemlerle gerçekleştirildiği müşahede edilen haksız aylık bağlama işlemleri Kurum Müfettişlerince, gerek yapılan rutin denetimler, gerekse intikal eden ihbar ve şikayetlere istinaden yürütülen inceleme ve soruşturmalar sonucunda tespit edilmekte olup, haksız yere aylık aldıkları saptanan kişilerin aylıkları kesilerek fuzulen aldıkları meblağların yasal faizleriyle birlikte müsebbiplerinden tahsili cihetine gidilmektedir.

Ayrıca, tespit edilen sahtecilikte asli yada fer'i iştirakleri tespit edilen Kurum personeli, sigortalı veya üçüncü şahıslar hakkında yetkili C. Savcılıklarına suç duyurularında bulunulmakta, olayda sorumlulukları saptanan Kurum personeli hakkında gerekli disiplin cezaları önerilmektedir.

2001 yılı sonu itibariyle, geriye doğru 7-8 yıllık döneme ilişkin kayıtların tetkiki sonucunda, bu nedenden dolayı yaklaşık 1600 kişi hakkında C. Savcılıklarına suç duyurusunda bulunulduğu tespit edilmiştir.

Diğer taraftan, haksız maaş bağlama işlemlerinin bir kısmının ise; yasaların boşluklarından yararlanılarak gerçekleştirildiği ve mevcut durum itibariyle yasal değişiklik yapılmadığı müddetçe, bu gibiler hakkında hukuken bir işlem yapılmasının mümkün olmadığı müşahede edilmektedir.

Bilindiği üzere, erken emeklilik, prim karşılığı olmayan hizmetlerin yürütümü, sigortasız işçi çalıştırılması, çıkarılan borçlanma yasaları Ülkemiz nüfusunun büyük bölümüne sigorta ve sağlık hizmeti veren Sosyal Sigortalar Kurumunun mali bünyesinde önemli açıklar yaratılmasına neden olmuştur.

bölümüne sigorta ve sağlık hizmeti veren Sosyal Sigortalar Kurumunun mali bünyesinde önemli açıklar yaratılmasına neden olmuştur.

Ülkemizde emeklilik sigortasının uygulamaya konulduğu 1950 yılında kadın ve erkekler için emeklilik yaşı 60 olarak belirlenmiştir. Daha sonra 506 sayılı yasanın uygulamaya konulduğu 1965 yılında sigortalıların emekli olabilmesi için kadında 55, erkekte ise 60 yaş ve en az 25 yıllık sigortalılık süresi içinde 5000 gün prim ödeme koşulu aranmakta iken; 23.11.1969 tarih, 1186 sayılı yasa ile yaş sınırları kadınlarda 50'ye, erkeklerde ise 55'e düşürülmüştür. Ayrıca, yine bu yasa ile 25 yıllık sigortalılık süresi içinde 5000 gün prim ödeyen sigortalılar için yaş şartı aranmaksızın emekli olabilmeleri esası getirilmiştir. 1976 yılında yürürlüğe giren 1992 sayılı Kanun ile de asgari sigortalılık süresi kadınlar için 20 yıla indirilmiştir.

Diğer taraftan, 1969 yılından günümüze kadar 3 kez genel hizmet borçlanma yasası, 4 kez şanatçı borçlanma yasası, çıraklık okullarında geçen sürelerin borçlandırılmasına ilişkin yasa, ağır ve yıpratıcı işlerde çalışanlar için itibari hizmet borçlanması ve askerlik sürelerinin borçlandırılması olmak üzere 10 kez borçlanma yasası çıkarılmış ve yüzbinlerce sigortalı bu yasalardan yararlanılarak zamanından önce emekli olmuşlardır.

Emeklilik koşullarının kolaylaştırılması ve çıkarılan borçlanma yasaları ile emekli sayısı hızla artmıştır. Buna karşın, sigortalı işçi sayısının yeterince arttırılmamış olması sonucu aktif-pasif sigortalı dengesi Kurum aleyhine bozulmuştur.

Sürekli artırılarak, maaşın tamamına yakın düzeyde prim karşılığı olmaksızın ödenen Sosyal Yardım Zammı, 4447 sayılı Yasa ile sabitlenmiş olup, Sosyal Sigortalar Kurumu, her bir emeklisine prim karşılığı olmaksızın her ay 4.690.000.- TL, Sosyal Yardım Zammı ödemektedir. Bu ödemelerin, emekli aylıklarını ödemek üzere ayrılmış bulunan fonlarından karşılanması, Kurumun finansman sıkıntısına girmesinde önemli bir etken olmuştur.

Ayrıca, sigortasız işçi çalıştırılması, Kurumun prim kaybına neden olduğu gibi sigortasız çalışanlar da sosyal güvenlikten yoksun kalmaktadır. Bu olumsuzlukların giderilmesi amacıyla, 4447 sayılı reform yasası ve sonrasında çıkarılan tamamlayıcı yasalar ile aşağıdaki düzenlemeler getirilmiştir.

Emeklilik yaşı kadınlar için 58, erkekler için 60 olarak belirlenmekte ve iki seçenek sunulmaktadır. En az 7000 gün prim ödenmiş olması veya 7000 günden az prim ödenmişse 25 yıldan beri sigortalı olup en az 4500 gün prim ödenmiş olma şartı getirilmektedir. Böylece ülkemizde sosyal güvenlik sisteminin aktüeryal dengesini bozan pasif sigortalı sayısını aktif sigortalı karşısında hızla artıran erken emeklilik sisteminin önüne geçilmesi amaçlanmıştır.

Sigortasız işçi çalıştırılmasının önlenmesi amacıyla işveren, işyeri bildirgesini işçi çalıştırmaya başlayacağı tarihten önce Kuruma doğrudan vermek veya iadeli taahhütlü olarak göndermekle yükümlü hale getirilmiştir.

İşveren, çalıştıracağı kimseleri işe başlatmadan önce, Kuruma doğrudan bildirmekle ve bu belgeleri iadeli taahhütlü olarak göndermekle yükümlü kılınmış, inşaat işyerlerinde işe başlatılacak kimseler için işe başlatıldığı gün Kuruma veya iadeli taahhütlü olarak postaya verilen işe giriş bildirgeleri ile Kuruma ilk defa işyeri bildirgesi verilen işyerlerinde işe alınan işçiler için en geç bir ay içinde Kuruma verilen veya iadeli taahhütlü olarak gönderilen işe giriş bildirgeleri de süresi içinde verilmiş sayılmıştır.

Ay içinde bazı günler çalışmayan sigortalılar için otuz günden az çalıştırıldığının belgelendirilmesi zorunluluğu getirilerek çalışma sürelerinin eksik bildirilmesinden kaynaklanan prim kaçağı önlenmektedir. Çalışmaya başlayan sigortalıların da işe başladıklarını 30 gün içinde kuruma bildirmeleri esası getirilmektedir.

7/6210

Yine TBMM Genel Kurulu'nda kabul edilen, "İstihdamın Teşviki Amacıyla Ücret Dışı Yüklerden Bazılarının Ödenmesinin Ertelenmesi Hakkında Kanun tasarısında prime esas kazanç tabanının belirlenmesinde 1 yıl süreyle Bakanlar Kurulu yetkili kılınmıştır.

Sigorta ve işsizlik sigortası primleri işveren payının bir bölümünün ödenmesinde bir yıl erteleme öngören söz konusu istihdamı teşvikle ilgili Kanun Tasarısı"nda 30 Nisan 2001 tarihi itibariyle faaliyette bulunan işyerlerinde, kanunun yayımı tarihinden 31.12.2002 tarihine kadar işe alınacak ilave işçiler için, sigorta primleri ile işsizlik sigortası primleri işveren payının bir bölümü 12 ay ertelenecektir.

Ayrıca, 2002'de işsizlik sigortası prim oranlarında işçi, işveren ve devlet katkısında 1'er puanlık indirim yapılmış ve böylece, 2002 yılı için prim oranlarının birer puan indirilmesi ile 2002 yılında tahmini olarak reel sektöre 750 trilyon kaynak bırakılması sözkonusu olabilecektir.

Öte yandan, Bakanlığımız ve bağlı-ilgili kuruluşları ile ilgili düzenlemeler, işçi, işveren ve diğer sosyal taraflarla tam bir işbirliği ve diyalog içinde yürütülmektedir. Halen, TBMM'ne sunulmuş olan, İş Güvencesi Yasa Tasarısı İşçi, İşveren Sendikaları ve Bakanlığımız tarafından eşit sayıda belirlenen Akademisyen grubunca ittifakla hazırlanmıştır. Aynı çalışma grubunun 1475, 2821 ve 2822 sayılı Kanunlara ilişkin değişiklik öngören çalışmaları da devam etmektedir.

Bilgilerinize arz ederim.

Yaşar OKUYAN
Bakan